

Warszawa, d. 11 września 1919.

Naczelne Dowództwo W.P.

Oddział II

Sekcja Wojsk.-Dyplomat.

/SZTAB GŁÓWNY/

D.Nr.1369/ID pouf.

Państw.Urząd dla spraw jeńców
13.543

DO

MINISTERJUM SPRAW ZAGRANICZNYCH

w W a r s z a w i e.

Przesyłając załączony odpis pisma Państwowego Urzędu dla spraw jeńców, uchodźców i robotników w Warszawie, uprasza Nacz. Dow.o poczynienie odpowiednich kroków dyplomatycznych, celem wyjaśnienia kwestji poruszonej, w myśl powyż zacytowanego pisma oraz zainicjowanie akcji paraliżującej zamiary, ukraińskie względnie czeskie przez stosowną agitację i ułatwienia w sprawie powrotu.

Nacz.Dtwo zaznacza przytem, że dopatruje się w gromadzeniu jeńców ukraińskich na terytorjum Czech wrogich tendencji skierowanych wyłącznie przeciw Państwu Polskiemu, co wobec wysokiej liczby tychże i zamiarów tworzenia z nich armji, mogłoby w danym momencie przedstawiać dla nas poważne niebezpieczeństwo.

H a l l e r m.p.

Pułkownik.

Za zgodność:

124

Pal.

NACZELNE DOWODZTWO W.P.

Warszawa, dnia 11 września 1919

/SZTAB GENERALNY/

D.Nr.1369/II pouf.

aa
1495/52

DO
MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH
GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

Warszawa

Przesyła się do wiadomości.

1 załącznik:

Haller m.p.

Za zgodność:

Pułkownik.

Miedwank

Śwież. Sekcji wojsk. Dypl.

NACZELNE DOWODZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. 1495/52 dnia 20 IX 1919 r.

załącz. Wydział.

Haller m.p.

Pułkownik.

PAŃSTWOWY URZĄD DLA SPRAW JEŃCOW
UCHODZCOW I ROBOTNIKOW

O d p i s

w W a r s z a w i e.

T A J N E.

29 sierpnia 1919 r.

13543 SK/SM

Sciśle poufne.

DO MINISTERSTWA WOJNY

w m i e j s c u

Kilkakrotnie zdarzyło się, że transporty jeńców ukraińskich, b. żołnierzy armji austrijackiej, które w drodze powrotnej do miejsca swego zamieszkania, t.j. do Galicji Wschodniej, przejeżdżały przez Wiedeń, na skutek interwencji wiedeńskiego przedstawiciela Ukrainy /prawdopodobnie t.zw. "Zachodniej"/ wysłane były przez rząd niemiecko-austriacki do Czech i tam internowane. Podobne wydarzenie miało miejsce według raportu tamtejszego polskiego charge d'affaires - także w Belgradzie. Mianowicie gdy na punkcie zbornym w Belgradzie znajdowało się 345 jeńców ukraińców z Galicji Wschodniej, reklamował ich nieznany bliżej przedstawiciel misji ukraińskiej i na poparcie swego żądania przedłożył pismo, podpisane przez Ministra Kłofaca, na mocy którego rząd czeski poleca czeskiej misji w Belgradzie zajęcie się repatracją Ukraińców, stacja zborna nie uznała żądań rzekomej misji ukraińskiej, ale pod wpływem agitacji rozwiniętej przez tę misję, jeńcy ukraińscy oświadczyli, że nie chcą być repatrjowani przez Polaków i opuścili punkt zborny, udając się do misji czeskiej. Dalsze losy tych jeńców dotychczas nie są znane.

Interwencję czeską słowną, a nawet czynną, na korzyść jeńców ukraińskich - bez sprowadzenia ich do Czech - można by wytłomaczyć, jak to czyni charge d'affaires w Belgradzie. Dr. Stefański, gorącą chęcią przedstawienia siebie jako jedynych obrońców uciśnionych Słowian. Ale jakież jest cel internowania Ukraińców w Czechach, gdzie jest brak żywności, gdzie sytuacja socjalna nieustannie wrogi i gdzie, w tych warunkach Ukraińcy - którzy w każdym razie tęsknią do powrotu do domu - tworzyć muszą element bardzo niepożądany, a pewnych momentach nawet groźny?

Są to fakty charakterystyczne, które nabierają bardzo poważnego znaczenia i zupełnie nie mogą być obojętne dla Rządu Polskiego, gdy

się je rozpatrzy w związku z przygotowującą się repatrjacja 70.000 ukraińców, znajdujących się jako jeńców z b. armii austro-węgierskiej we Włoszech. Z Włoch przeprowadza się obecnie repatrjacja wszystkich jeńców, b. żołnierzy armii austro-węgierskiej, w ogólnej ilości około 600 tysięcy ludzi. Repatrjacja Niemców austrijskich zajmuje się specjalny Urząd Państwowy niemiecko-austrijski. Oprócz tego Urzędu działa jeszcze w Wiedniu wydział dla jeńców w likwidującym się austro-węgierskim ministerstwie wojny. Faktycznie dziś wydział ten nie ma żadnej racji istnienia, ponieważ repatrjacja swoich obywateli zajmują się własne organy państw, które powstały na gruzach Austrii. Wydział ten jednak za wszelką cenę ze względu na osobiste interesy wśród urzędników - pragnie utrzymać swoje istnienie i udaje się mu się to o tyle, o ile od czasu do czasu - ze względu na posiadaną rzekomo przez niego organizację - otrzymuje od Państw wchodzących dawniej w skład Austrii, jakieś zlecenia. Obecnie, o ile wiadomo, Wydział ten dokłada wszelkich starań, aby ująć w swe ręce repatrjację Ukraińców z Włoch, a misja ukraińska w Wiedniu, która wogóle żadnej repatrjacji nie może przeprowadzać - popiera gorąco te starania.

Rząd włoski wstrzymuje narazie wyjazd ukraińców z powodu tego, jak brzmią nieoficjalne, ale z poważnych źródeł doniesienia - że sytuacja polityczna Galicji Wschodniej nie jest jeszcze wyjaśniona i że nazywałoby się ewakuacją Ukraińców do Polski. Takie stanowisko dowodzi, że rząd włoski nie ma narazie w tej sprawie wyraźnej wytycznej. Jest ono wybitnie wyczekującym i przeto nie może trwać długo. Gdy rząd włoski wytyczną, poweźmie, rozpocznie na tem tle odpowiednią akcję i przystąpi wówczas do wywożenia Ukraińców. Ale kto i dokąd będzie wywoził?

Jeżeli ta repatrjacja odbyłaby się z pominięciem odpowiednich organów polskich, mogłoby się zdarzyć, że jeżeli nie wszystkie, to liczne transporty z Ukraińcami kierowane byłyby z Wiednia do Czech. Nastąpiłoby wówczas tak liczne skupienie ukraińców w Czechach, że musiałoby ono budzić poważne wątpliwości, przyczem trzeba pamiętać

w Warszawie.

że wśród Ukraińców jest stale tendencja-choć nie wszczęto na tem
tle jeszcze żadnej poważnej akcji-tworzenia z jeńców we Włoszech
armji na wzór gen.Hallera.

Państwowy Urząd do Spraw Powrotu Jeńców, Uchodźców, i Robotników
przeto uważa, że należy wyjaśnić w drodze dyplomatycznej: 1. co zna-
czy stała interwencja rządu czeskiego, z pominięciem władz polskich
na korzyść jeńców-Ukraińców z Galicji Wschodniej 2. ilu jeńców Ukra-
ińców z Galicji Wschodniej skupiono w Czechach i w rezultacie 3.
zapobiedz wtrącaniu się organów czeskich do repatrjacji ukraińców
z Galicji Wschodniej i zapobiedz skupianiu tych Ukraińców w Czechach

Generalny Komisarz:

Za zgodność:

Pawlikowski m.p.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York